

TIŠINA JE SEKSI

Silence is sexy

Silence is sexy

So sexy

So sexy

Just your silence is not sexy at all

Just your silence is not sexy at all

Your silence is not sexy at all

*stih pesme *Silence is sexy* nemačkog benda Einstürzende Neubauten

ULUS – ovo međunarodno umetničko trijenale proširenih medija, multimedijalne umetnosti i umetnosti novih medija održava se od 2010. godine mahom u paviljonu Cvijete Zuzorić, ali i nekolicini drugih prostora u Beogradu. Tematski okvir ovogodišnjeg izdanja pod nazivom REKONEKCIJA trebalo bi da predstavi, kako se tvrdi u konkursnom proglasu*, *nove tendencije na savremenoj umetničkoj sceni u oblasti proširenih medija i intermedijalnih umetničkih oblika. Trijenale je otvoreno za nove umetničke koncepcije, pravce, pokrete, metodologije, primenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u umetnosti i inovativne pristupe umetnosti.*

Iako se iz citiranog stiče utisak da je u pitanju manifestacija koja fokusirano generiše sveže, inovativne i smele pristupe i prakse najpre u okvirima lokalne, pa tako i globalne umetničke produkcije teško da je to slučaj. Ovakav zaključak možda zvuči naivno ili grubo, ali je u uskoj vezi sa statusom udruženja koje organizuje istu odnosno statusom bilo koje, u ovom slučaju, savremene umetnice ili umetnika ovde i sada.

Ovde je sasvim dovoljno podsetiti na opšte prilike lokalne scene koje se primarno odnose na simptomatičnu poziciju umetnika, načina rada i (ne)odgovornosti javnih ustanova, sveukupnog budžeta za kulturu, te učestalog prisustva privatnih inicijativa podržanih i promovisanih od strane državnih institucija, kao i mnogih drugih problema (prekarni rad, netransparentni rezultati godišnjih konkursa, nestručnost, itd.) sa kojima se suočavaju ne samo umetnici, već i drugi akteri prisutni u širem polju proizvodnje kulturnih i umetničkih sadržaja.

Otuda odluka multimedijalne umetnice Sanje Latnović da okupi kolegice i kolege Nadeždu Kirćanski, Milicu Rakić, Anu Vujović, Katarinu Jovanović, Borisa Burića i Grupu 04* u cilju kolektivne artikulacije pozicije savremenih umetnika. Ovde nije reč o pukom revoltu, već o potrebi da se kroz niz simboličnih reakcija, gestova ili parola baziranih na ideji *nepredstavljanja* odnosno razgradnje konvencionalnih (tradicionalnih) prikazivačkih modela preispitaju pomenuti problemi.

Prostorna intervencija Nadežde Kirćanski *Are you helping are you hurting* ispisana na staklu kontrastirana je dokumentacijom umetnicine prošlogodišnje samostalne izložbe *Ništa spec.* Dijalektička napetost između dva rada jeste, između ostalog, u funkciji podcrtavanja stanja besmisla kojim su mladi umetnici izloženi nakon završetka studija. Na sličan način operiše i performans Katarine Jovanović nazvan *Zazidivanje* u kome umetnica postaje živa skulptura; akcija zazidivanja je u funkciji pokušaja umetnicinog upisivanja u kanone institucije odnosno sistema umetnosti, ali i kritike savremenog srpskog društva u kome žensko telo i iskustvo kontinuirano biva do krajnjih granica eksploatisano. Sa tim u vezi su i radovi Milica Rakić *Vazduh miriše na ludilo* i *Čisto mašinsko nasilje* rad, koji iako stilski i konceptualno različiti, potenciraju precizan i politički osvešćen ženski glas kroz jednostavne iskaze savremenosti, političke parole ili izlive nežnosti u trenucima skepse i ideološke hipokrizije. Performans/gest/ready-made Borisa Burića *Plan evakuacije* figurira kao cinična konstatacija koja savršeno opisuje stanje bezizlaznosti i opšte nesigurnosti (straha od ekološke katastrofe ili terorističkog napada) u širem društveno-političkom kontekstu. Grupa 04 predstaviće se performansom *Helianthus annuus* (Suncokret) u čijem fokusu će biti repetitivno i dugotrajno grickanje semenki čime umetnici žele označiti neuslovnost ili pre uzaludnost umetničke proizvodnje i uopšteno bilo kakvog oblika rada. Sličan postupak prisutan je i u foto/video performansu Ane Vujović optimističnog naziva *Zato što kretati se mora*; repeticija voženja rolera u paviljonu predstavlja ekstenziju umetnicine prakse prevedenu kroz performans i reakciju na učmalost samog paviljona koji već decenijama figurira kao utvarna reprezentacija minulih vremena, gde savremenosti gotovo da nema mesta.

Stoga je izložbeni segment nazvan *Tišina je seksi* prema istoimenoj pesmi nemačkog benda Einstürzende Neubauten sa albuma *Tabula Rasa* iz 1993. godine. Ovaj naziv našao se podesnim zbog strahovite i nesnosne tišine prisutne u okvirima struke, te permanentnom vanrednom stanju

koje karakteriše izostanak otvorenog dijaloga. Prema tome, (bilo da su medijski prepoznatljivi ili sasvim hibridni) radovi ove grupe umetnika se ne mogu posmatrati samo kao fizičke manifestacije njihovih kreativnih stremljenja, već kao suvisli društveno-politički artikulisani gestovi koje su direktna reakcija na zatečeno stanje kako sistema umetnosti, tako i celokupnog društva.

Ovde je bitno napraviti poveznicu radova sa tematskim okvirom ovogodišnjeg Trijenala, te je zgodno osvrnuti se na sam naziv REKONEKCIJA. Iako je verovatna namera organizatora bila da se fokusiraju na različite nivoe povezivanja kroz sedam tematskih segmenata (istorija paviljona, javni prostor, resursi (?), dramaturgija (??), priroda-jedinka-društvo, iskorak(???)), kuriozitet je da se termin rekonekcija najčešće koristi u savremenoj medicini i odnosi se na metodu rekonektivnog isceljivanja što podrazumeva energetski *povratak u prirodno, zdravo stanje i deluje podjednako uspešno na svim nivoima: duhovnom, emocionalnom, mentalnom i fizičkom****. Prema tome, postavlja se pitanje da li se takav efekat postiže samim činom stvaranja umetničkog dela ili posmatranje istog?

Kakav god da je slučaj čini se da se odabirom ovakvog termina ostaje u domenu reprezentacijskih modela baziranih na glorifikaciji umetničkog genija, intuicije, emocije ili poetskog zanosa tipičnih za lokalni akademski kanon. Stoga, nužno je naglasiti da umetničke prakse pomenute grupe umetnika svoje uporište nalaze u radikalnim istorijskim strategijama posebno iz korpusa konceptualne umetnosti i telesnog performans sedme i osme decenije dvadesetog veka koje pojedini relevantni istoričari umetnosti i umetnici, posebno starije generacije, vide kao nerelevantne, neestetične i aposlutno neskladne u odnosu na tradiciju i kulturne potrebe naciona.

Konačno, izložbeni segment *Tišina je seksi* nema ništa protiv države već protiv opšteg društvenog koncenzusa tišine odnosno ćutanja ne samo vezanog za teme koje se tiču umetničkog stvaralaštva, već daleko važnije teme koje se tiču nasilja nad ženama, maksimalne eksploatacije radnika, klasnih privilegija, istorijskog revizionizma, itd. U tom smislu pokušaj ove *izložbe u izložbi* da se progovori bez da se kaže bilo šta eksplicitno jeste daleko učinkovitiji nego bilo koji oblik pamfletskog obraćanja te predstavlja želju za direktan izlazak u društvo resterećen čisto umetničkih postulata.

* <http://www.seecult.org/sites/default/files/attachments/trijenale-prosirenih-medija-propozicije.pdf>

**Grupa 04 je osnovana 2019. godine i čini je generacija diplomiranih vajara Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu, 2004. Nemanja Višnjić, Milena Bakmaz, Ana Jovanović, Ranko Đanković, Sanja Latinović, Katarina Kostić, Milorad Panić, Andrej Vasiljević, Vladimir Stanojević i Bogdan Manojlović.

*** <https://www.natasavukoje.com/rekonekcija/>

Vladimir Bjeličić

Istoričar umetnosti